

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства охорони
здоров'я України

від _____ № _____

**Порядок та періодичність проведення
профілактичних медичних оглядів
дітей від народження до 4 років**

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм проведення профілактичних медичних оглядів дітей від народження до 4 років (далі – дітей).

Профілактичні медичні огляди дітей проводяться під час надання медичної послуги з надання первинної медичної допомоги (далі – ПМД) медичне спостереження за здоровою дитиною, визначеною в додатку 1 до Порядку надання первинної медичної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 березня 2018 року № 504, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 березня 2018 року за № 348/31800, спрямованою на збереження і зміцнення здоров'я дитини та включає в себе комплексну оцінку розвитку дитини, надання медичної, психосоціальної допомоги відповідно до потреб періоду розвитку, консультування щодо грудного вигодовування та раціонального харчування, профілактики захворювань і травматизму, раннього виявлення порушень розвитку або ризику їх виникнення, формування навичок здорового способу життя, та спрямована на створення оптимальних умов для здорового гармонійного активного розвитку дитини в сприятливому безпечному середовищі.

Цей Порядок не поширюється на динамічне спостереження за пацієнтами із діагностованими хронічними захворюваннями хворобами.

На період встановлення карантину, запровадження надзвичайної ситуації, надзвичайного або воєнного стану в Україні з метою повного, своєчасного та безперервного задоволення потреб населення у медичній допомозі до надання всіх видів медичної допомоги у закладах охорони здоров'я домашні візити під час проведення профілактичних медичних оглядів дітей від народження до 4 років можуть не здійснюватися, якщо це обумовлено безпековими факторами. Завдання домашніх візитів повинні бути виконані за місцем надання первинної медичної допомоги пацієнтам під час візитів до надавача первинної медичної допомоги.

2. У цьому порядку терміни вживаються в такому значенні:

візит до надавача ПМД – відвідування батьками разом з дитиною (одним з батьків чи іншим законним представником дитини) надавача ПМД для огляду з метою медичне спостереження за здоровою дитиною, її розвитком та отримання медичних послуг команди з надання ПМД;

домашній візит – відвідування медичним працівником з медичного спостереження за здоровою дитиною сім'ї з дитиною за місцем її проживання

для здійснення медичного спостереження за здоровою дитиною;

індикативне інтерв'ю – бесіда медичного працівника з медичного спостереження з батьками дитини (одним з батьків або іншими законними представниками дитини), яка проводиться під час першого домашнього візиту та дозволяє медичному працівнику з медичного спостереження спланувати роботу з сім'єю;

медичне спостереження за здоровою дитиною (далі – медичне спостереження) – комплекс послуг, організованих надавачем ПМД для дітей від народження до 4 років;

медичний працівник з медичного спостереження (далі – медичний працівник) – сестра медична / брат медичний, яка (який) перебуває у трудових відносинах із надавачем ПМД та пройшла (пройшов) відповідне навчання щодо роботи з дітьми до чотирьох років, у тому числі щодо раннього виявлення у дітей порушень розвитку або ризику їх виникнення.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про систему громадського здоров'я», у Порядку раннього виявлення у дітей порушень розвитку або ризику їх виникнення і своєчасного направлення сімей з дітьми до надавачів послуги раннього втручання для отримання такої послуги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1392 (далі – Порядок раннього виявлення), у Порядку надання первинної медичної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 березня 2018 року № 504 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 березня 2018 року за № 348/31800, інших нормативно-правових актах у сфері охорони здоров'я.

II. Вимоги до організації медичного спостереження

1. Медичне спостереження організовується надавачем ПМД та складається з двох компонентів:

універсального, який є загальним та складається з обов'язкових планових амбулаторних прийомів лікаря з надання ПМД та планових домашніх візитів медичного працівника до сім'ї з дитиною за графіком, визначеним в додатку до цього Порядку;

прогресивного, який включає позапланові амбулаторні прийоми лікаря з надання ПМД та / або позапланові домашні візити медичного працівника у разі виявлення у дитини відхилень від показників розвитку, порушень розвитку чи високих ризиків виникнення порушень розвитку внаслідок несприятливої дії біологічних чи соціальних факторів, визначених у підпунктах 1 та 2 пункту 9 Порядку раннього виявлення чи виявлення інших ризиків медичного чи психосоціального характеру.

2. Медичне спостереження дітей медичним працівником проводиться у формі планового амбулаторного прийому або позапланового амбулаторного прийому. Лікар з надання ПМД може самостійно здійснювати домашні візити чи візити до надавача ПМД з залученням чи без залучення медичного працівника.

3. Медичне спостереження дітей медичним працівником проводиться у формі планових та позапланових домашніх візитів або візитів до надавача ПМД, у тому числі з використанням засобів телемедицини. Планові візити до надавача ПМД проводяться в умовах, що виключають контакт здорової дитини з хворими пацієнтами.

4. Про кожен факт проведення амбулаторного прийому, домашнього візиту чи візиту до надавача ПМД та результати медичного спостереження, інформацію про стан розвитку дитини лікар з надання ПМД або медичний працівник вносять медичні записи до електронної системи охорони здоров'я (далі – ЕСОЗ) відповідно до Порядку функціонування електронної системи охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 року № 411.

5. Під час першого домашнього візиту батьки дитини (однин з батьків чи інші законні представники дитини) надають інформовану згоду на проведення медичного огляду згідно з формою первинної облікової документації № 003-6/о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року № 110, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 661/20974 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 09 грудня 2020 року № 2837).

6. Результати медичного спостереження за дитиною вносяться до форми первинної облікової документації № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого № ___», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року № 110, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 661/20974.

III. Періодичність медичного спостереження

1. Періодичність медичного спостереження за дітьми від народження до 4 років визначається в додатку до цього Порядку.

У разі, коли графік амбулаторного прийому лікаря та планового візиту до надавача ПМД співпадають, вони плануються на один день.

2. У разі проживання сім'ї з дитиною у межах іншої адміністративно-територіальної одиниці, ніж місце надання ПМД або у разі письмової відмови від домашнього візиту батьків (одного з батьків чи іншого законного представника дитини) такі візити проводяться за місцем надання ПМД або, у виключних випадках, за письмовою згодою батьків (одного з батьків чи іншого законного представника дитини) з використанням засобів телемедицини.

3. У разі, якщо надавачу ПМД батьки (однин з батьків чи інші законні представники дитини) повідомили про факт народження дитини пізніше визначеного віку, згідно з додатком до цього Порядку, для проведення медичного спостереження лікарем з надання ПМД чи медичним працівником або коли батьками (одним з батьків чи інші законні представники дитини) було подано декларацію про вибір лікаря ПМД дитини в старшому віці, відповідно до Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, затвердженого

наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 березня 2018 року № 503 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 березня 2018 року за № 347/31799 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 04 січня 2023 року № 16) та Порядку надання первинної медичної допомоги, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 березня 2018 року № 504 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 березня 2018 року за № 348/31800, перше медичне спостереження лікарем з надання ПМД чи медичним працівником здійснюється впродовж двох днів з дати, коли надавач ПМД дізнався про народження дитини чи батьки (однин з батьків чи інші законні представники дитини) подали декларацію про вибір лікаря ПМД для дитини.

Подальше медичне спостереження здійснюється згідно з визначеного додатком до цього Порядку графіку відповідно до віку дитини.

4. Медичний працівник або лікар з надання ПМД у разі виявлення відхилень від показників розвитку, що можуть свідчити про виникнення ризиків порушень розвитку дитини або високого ризику їх виникнення або до сімей, які мають особливі потреби і потребують додаткового спостереження має право призначити в рамках прогресивного компонента позаплановий амбулаторний прийом або проведення позапланового домашнього візиту чи позапланового візиту до надавача ПМД.

IV. Організація медичного спостереження

1. Медичне спостереження медичного працівника включає:

- 1) індикативне інтерв'ю під час першого візиту;
- 2) консультування з питань післяпологового відновлення (під час першого візиту);
- 3) збір анамнезу;
- 4) обстеження дитини, антропометрія, оцінка стану відповідно до її розвитку;
- 5) консультування щодо профілактики інфекційних хвороб, вакцинації, зокрема стосовно необхідності проведення дитині обов'язкових профілактичних щеплень, а також профілактичних щеплень за станом здоров'я, епідемічними показаннями та рекомендованих щеплень, що включені до Календаря профілактичних щеплень в Україні, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16 вересня 2011 року № 595, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 жовтня 2011 року за № 1159/19897 (далі – Календар профілактичних щеплень в Україні);
- 6) оцінка вигодовування дитини, консультування щодо підтримки грудного вигодовування / здорового харчування;
- 7) консультування з основ базового догляду за дитиною;
- 8) оцінка емоційного стану батьків, виявлення ризику післяпологової депресії;
- 9) оцінка та консультування з організації безпечного середовища для дитини, профілактики травматизму, виявлення соціально-побутових ризиків;
- 10) консультування з питань профілактики рахіту, анемії, синдрому раптової смерті, ознак та станів загрозливих для життя дитини;

- 11) консультування батьків з питань сексуального та репродуктивного здоров'я;
- 12) консультування батьків з питань щодо здорового способу життя.

У разі виявлення в дитини відхилень від показників розвитку, які можуть свідчити про ризики виникнення порушень розвитку чи інші ризики, які можуть вплинути на стан здоров'я чи нормальний фізичний і психічний розвиток дитини, медичний працівник повідомляє про це лікаря з надання ПМД та пропонує батькам пройти огляд у лікаря з надання ПМД згідно з пунктом 6 Порядку раннього виявлення.

2. Графік роботи медичного працівника (з урахуванням виїздів та роботи в приміщенні надавача ПМД) затверджується надавачем ПМД на місяць з урахуванням періодичності проведення планових та позапланових домашніх візитів та планових та позапланових візитів у надавача ПМД, необхідного часу для приїзду за місцем проживання сім'ї з дитиною, а також необхідності виконання інших завдань в закладі надавача ПМД (проведення консультацій батьків (одного з батьків або іншого законного представника дитини), ведення медичної документації, співпраці з лікарем з надання ПМД тощо).

Графік роботи медичного працівника повинен включати не більше 4 домашніх візитів за місцем проживання сім'ї з дитиною у робочий день. Рекомендована тривалість домашнього візиту до сім'ї з дітьми складає 60-90 хвилин, але не менше 45 хвилин.

3. Домашні візити до дитини здійснюються в дату та час, що завчасно визначені медичним працівником та погоджені з батьками дитини (одним з батьків, або іншими законними представниками дитини).

4. Під час планового прийому лікар з надання ПМД виконує завдання щодо огляду дитини, визначений в пункті 6 Порядку раннього виявлення, надає рекомендації батькам з питань догляду за дитиною, направляє на проведення додаткових досліджень (у разі необхідності), обстежень (у разі необхідності), проводить медичний огляд перед щепленням та направляє на проведення профілактичних щеплень, проводить консультування щодо профілактики інфекційних хвороб, вакцинації відповідно до Календаря профілактичних щеплень в Україні. При виявленні порушень строків проведення планової вакцинації, направляє на щеплення з дотриманням інтервалів та вимог, визначених пунктом 2 розділу II Календаря профілактичних щеплень в Україні.

У разі виявлення порушень розвитку дитини або високих ризиків виникнення порушень розвитку внаслідок несприятливої дії біологічних чи соціальних ризиків лікар з надання ПМД направляє сім'ю з дитиною до надавача послуги раннього втручання відповідно до Порядку раннього виявлення. Подальше медичне спостереження за дитиною, у якої виявлено порушення розвитку чи ризики їх виникнення та лікування дитини здійснюється відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.

5. У разі виявлення чинників, що можуть зумовити потрапляння сім'ї з дитиною у складні життєві обставини медичний працівник інформує лікаря з

надання ПМД, який повідомляє надавача соціальних послуг відповідно до абзацу другого пункту 7 Порядку організації надання соціальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 587.

6. У разі виявлення ризиків перебування дитини у складних життєвих обставинах, взаємодія медичного працівника та лікаря з надання ПМД з органами Національної поліції та службою у справах дітей за місцем виявлення та (або) проживання (перебування) такої дитини проводиться згідно з пунктом 8 Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 585.

7. У разі виявлення ризиків насильства в сім'ї з дитиною медичний працівник, лікар з надання ПМД діють відповідно до пункту 43 Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658.

**В.о. директора Департаменту
медичних послуг**

Євгеній ГОНЧАР

Додаток
до Порядку та періодичності
проведення профілактичних
медичних оглядів дітей
від народження до 4 років
(пункт 1 розділу III)

**Періодичність медичного спостереження
за дітьми від народження до 4 років**

Вік дитини	Амбулаторний прийом (лікар з надання ПМД)	Домашній візит (медичний працівник)	Візит до надавача ПМД (медичний працівник)
3-7 днів від народження*		X**	
1 місяць			X
1,5 місяці		X	
2 місяці	X		X
3 місяці		X	
4 місяці	X		X
5 місяців		X	
6 місяців	X		X
9 місяців	X		
11 місяців			X
12 місяців (1 рік)	X		
18 місяців (1,5 роки)	X		X
2 роки	X		
3 роки	X		

* У разі, якщо дитина виписана пізніше, домашній візит проводиться в перший тиждень після виписки.

**Рекомендовано перший домашній візит провести спільно лікарем з надання ПМД та медичним працівником.
